

LÉLEGZŐ VÁROS

Gyártó ország : Magyarország
Gyártó cég : MAFILM PS
Gyártási év : 1973.

rendező, forg. : VARASDY DEZSŐ
Szakértő : Reinig Ilona, Várkonyi Tibor
Operatőr : Tuskés László
Vágó : B. Mészáros Edit
Hang : Wechter Ernő
Rajz : Valker István
Felvételvezető : Thurányszky Miklós
Gyártásvezető : Varga Agnes

500 m
1 tek
szines
magyar hang /de a kópia hang nélküli/

annotáció

Budapest levegőjének szennyezettsége évről-évre növekszik, egyre több az autó és egyre kevesebb a zöld növényzet, ennek a veszélyes jelenségnek a tarthatatlanságára és a védekezés módjaira hívja fel a film a figyelmet.

1981. dec. tm

LÉLEGZŐ VÁROS
cenzuraszöveg

3

Főcím: LÉLEGZŐ VÁROS

operatőr: Tüskés László

rajzok: Valker István

vágó: B. Mészáros Edit

hangmester: Wechter Ernő

szakértő: Reinig Ilona

tudományos munkatárs: dr. Várkonyi Tibor

gyártásvezető: Varga Ágnes

felvételvezető: Thurányszky Miklós

írta és rendezte: dr. Varasdy Bezső

**a Fővárosi Kertészeti Vállalat megbízásából készítette a MAPILM 8.
Studiója**

eng.sz.: M/ 011123/73.

Nagyváros. Kényi gondolat társul ehhez az egyetlen szóhoz... Főváros. Az ország központja... Főhivatalok... Intézmények... Sokemeletes házak, sugárutak... Vásárlásra csábító kirakatok, sokszínű forgatag... Milliók munkahelye, otthona, büszkesége. És - alig két évtizede - egy újabb, aggasztó gondolat is: levegőszennyezettség! Nemcsak Budapest gondja, valamennyi nagyvárosé! A távoli Tokió, Párizs, a szomszédos Bécs, de sorolhatnánk valamennyit. A levegő szennyezettsége egyre fenyegetőbb, sokhelyütt már az ember szervezetére is káros mértéket ölt. De hát mi okozza a nagyvárosok klímájának ilyen mértékű megromlását? Ezt vizsgálják világszerte és keresik az ellenszerét. A levegő szennyeződésének egyik okozója a por! A város talaját borító aszfalt, beton természetszerű állandó kopása, a kockakövek réseibe szerült föld, a por keletkezésének forrásai. A levegő portartalma különféle mérési módszerekkel a város bármely részén megállapítható... Egyik legkorszerűbb mérési mód az ún. gravimetriás mérés. A porazívókészülékbe szűrőt tesznek, melynek súlyát előbb lemérték.

Egy-egy mérés 3-4 óra hosszat tart. A műszer ezalatt meghatározott mennyiségű levegőt sziv át a szitán, melyre a mérési helyektől függően több, kevesebb porszem tapad, vagy mint a Szabadsághegyen végzett mérés eredménye mutatta, a szűrőszita szintje pormentes maradt.

A különböző mérések műszeres értékelése a laboratóriumban történik.

Eredmény a várostérképen: legrosszabb a helyzet a városcentrumokban, nagyobb építkezések helyein, főútvonalakon.

Kevesebb a por a fasorral szegélyezett utcákban, parkosított városrészekben. Még kevesebb az összefüggő zöld területek helyein és szinte pormen-

tes a dus növényzettel ellátott hegyvidéki táj. A növény porfogó hatása egy - szinte jelentéktelen - utmenti sövényen is értékelhető. Az uttest felől fehérlik a felgyülemlött portól, az ellenkező oldalán - szemmel nem is észlelhető.

Tegyük egy kísérletet, a köruti fák egyikéről letépünk egy levelet. Már szabad szemmel is jól látható a levélre tapadt tetemes pormennyiség. Ha mikroszkóppal vizsgáljuk meg ezt a pormennyiséget, megállapítható, hogy- egy-egy ilyen levélen - átlagértékben - több mint 1,5 mg por található. Ez a mennyiség egyetlen - közepes levélzetű - fa esetén több mint 2 kg! Ha figyelembe vesszük, hogy a jótékony eső időnként tisztára mossa a fa leveleit, egyetlen fa évenként közel 1 mázsa port képes lekötni. És ennek jelentős része a lakásba jutott volna a porra tapadt kórokozó baktériumokkal együtt. Ennek ismeretében bizonyára nagyobb szeretettel nézzük utmenti fasorainkat.

A látványnak is kellemes, meleg időben hűs árnyat adó fasorok nemcsak a portól védik otthonainkat, a zajártalom ellen is tesznek valamit. A hang, akárcsak a meleg levegő, felfelé terjed. Ezért van, hogy a magasból lefelé beszélőnek nagyobb hangerőre van szüksége, mint a lent levőnek, ha így szót akarnak érteni. Mikor jössz? Hátre! Rendben!

Hallgassuk meg: két, szinte azonos forgalma utvonalon zajából mennyi szűrődik fel a lakásba. Előbb a fasormentes Rákóczi utról... És most a fasorral szegélyezett Népköztársaság utjáról... A különbség nyilvánvaló. Mérések bizonyítják, hogy egy utcai fasor 30 decibellel csökkenti a nagyváros zaját.

A nagyvárosok levegőjét - a pornál is súlyosabban - a kén, a széndioxid szennyezi. Az ipar fejlődésével, a gépkocsik számának ugrásszerű növekedésével ez a szennyeződés sok világvárosban már-már a fertőzöttség fokára emelkedett. A veszély minket is fenyeget, sürgősen cselekedni kell!

Legelőször azokon a helyeken, ahol a szennyezettség mértéke a legnagyobb! A gépkocsiiba szerelt regiszteres mérőműszer menet közben rajzolja a városrészek szennyezettségi fokát.

Ezeket a méréseket különböző év- és napszakokban megismételték. A sorozatmérések szerint a legszennyezettebb gócok szinte azonosak a pormérések értékeivel. Városcentrumok... pályaudvarok... iparnegyedek... főutvonalak. Itt is a városi parkok, nagyobb zöld területek az oázisok és a dus növényzetű budai hegyvidék levegője a legtisztább! Véletlen? Nem!

A növényzet a levegőből széndioxidot von el és oxigént bocsájt ki, vagyis: tisztítja a levegőt. Kéltán nevezhetjük a növénydus zöld területeket a város tüdejének, amellyel lélegzik!

Egy-egy négyzetméternyi gyepszőnyeg óránként 1,5 g széndioxidot képes elnyelni, vagyis 25 négyzetméternyi terület annyit, mint egy ember által ennyi idő alatt kilélegzett teljes mennyiség. A jobb levegőért való harc sokirányu. Külföldön például szigoruan ellenőrzik, hogy a kipufogógáz mennyisége ne haladja meg az előirt mértéket. Nálánk az első lépések egyike a Margitsziget gépkocsiforgalmának korlátozása. A tenni-valók között fontos feladat a zöld területek növelése. A Fővárosi Kertészeti Vállalat parktervezői újabb és újabb játszóterek, parkok születésének kezdeményezői. Munkájuk nyomán évente 30-40 hektárnyi új parkrészrel gyarapodik fővárosunk. A legújabbak egyike a Népligetben létesített Magyar Parkja, melynek érdekessége, hogy azt az ország megyéiben található jellegzetes növényekkel telepítették be.

Bővárosunk fekvése sok-sok világvárosénál kedvezőbb. A kőrengeteget hűaitó nagy folyó szeli ketté. A várost zöld területek ölelik körül. Az erdők nyulványai sok helyen a város szívébe érnek. Bent van a városban, szinte lakószobául szolgálhat a Gellérthegy.

Üdezőld lankái, virágágyas parkjai csendet, jó levegőt, felüdülést kínálnak. A természet, a táj élvezhetatlannál egybefonódik, együtt él, lélegzik a várossal. Nagy kincse ez Budapestnek. Alig fél-, egy órányira a városból portól, füsttől szennyezett városmagtól árnyas sétányok, napfényes szelid rétek, évszázados fák, erdők kínálnak pihenőt. A legtöbb nagyváros lakójának órákat kell utaznia ahhoz, hogy hegyek közé érjen. Nálunk mindez közel van, bármikor elérhető.

A természet jóindulattal bánt velünk, budapestiekkel. A hajdani őserdők itthagytott névjegyeit köszönettel nyugtázza a Városliget, Népliget, Városmajor, Margitsziget. Mindez itt terül el lakónházaink küszöbén. Persze nem kaptuk készen őket. Akarat, lelemény, és sok-sok munka kellett ahhoz, hogy mai formájukban élvezhessük. A Városliget mocsarait 1817-ben kezdték fásítani.

A Margitszigetet 1796-tól József nádor parkosította, 1908-ban vált a Főváros legszebb díszkertjévé.

Ma sincs máskép, ahhoz, hogy Budapest kora tavasztól késő őszig a növények városa lehessen, hogy parkjait tágas, szabad ég alatti otthonunk-

nak érezhessük, ahol gyermekeink játszótereket, mi felnőttek kikapcsolódásra, pihenésre alkalmas helyeket lelünk - több ezer ember, mérnök és munkás - akarata, leleménye és szorgos, szerető munkája szükséges. Aki a virágot igazán szereti, még a környezeteg emeletére is kertet varázsolhat.

A hűvösséget, árnyat, jó levegőt adó zöld környezet mindenki részére jó-tétel. A növényzet és víz együttese pedig a nagyváros levegőjének leghatásosabb klimajavítója. Virágot ültetni, parkot építeni szép mesterség. Am a kertépítés ma nem egyszerűen a növények ültetéséből és kezeléséből áll, hanem egyre bonyolultabb műszaki, esztétikai tevékenységet jelent. Olyan parkokat kell építeni, amelyek az egyre zsúfoltabb városban felüdülést nyújtanak az ott lakóknak.

Legyen a park mindenkié, amelyben nyugalmat, szórakozást, játékot lehet. Most már csak az kell, hogy éljünk a lehetőségekkel, de az is, hogy jobban méltányoljuk azok munkáját, akik környezetünk szépítéséért dolgoznak és több figyelemmel, tapintattal, szeretettel élvezzük a természet áldásait: a csendet, tiszta levegőt, a szemet, lelket nyugtató növények pompáját.